

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของประชากรในพื้นที่ ที่เป็นหน่วยศึกษา 4 เขตคือเขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร อำเภอบางพลี อำเภอบางบัวทอง และกิ่งอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ว่ามีการปรับเปลี่ยนจากในอดีตหรือไม่ อย่างไร

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 618 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วนคือ ข้อมูลด้านภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเพื่อประเมินระดับและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและข้อมูลเพื่อประเมินระดับและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้ดำเนินการเป็น 5 ลักษณะคือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ความแตกต่าง ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระหว่างอดีตกับปัจจุบัน และระหว่างเพศ ด้วย T-Test
3. การวิเคราะห์หาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวน ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของประชากรในหน่วยศึกษา จำแนกตามเขตที่อยู่ อาชีพ ระยะเวลาในการอยู่อาศัย อายุ การศึกษา และรายได้ ด้วย F-Test

5. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แบบ Pearson

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในปัจจุบัน ประชาชนในเขตชั้นนอกของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ระดับการมีส่วนร่วมยังคงอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกับในอดีต ส่วนทางด้าน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น ในปัจจุบันประชากรมีส่วนร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ระดับของการมีส่วนร่วมยังคงอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดิม
2. ผลของการวิเคราะห์ความแตกต่าง ของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำแนกตามตัวแปร ปรากฏผลดังนี้
 - การมีส่วนร่วมทางการเมืองในอดีต มีความแตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอดีตระหว่างเพศ กลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน และกลุ่มที่มีอายุต่างกัน
 - การมีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบัน มีความแตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบันระหว่างเพศ กลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน และกลุ่มที่มีอายุต่างกัน
 - การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอดีต มีความแตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอดีต ระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน กลุ่มที่มีอายุต่างกัน และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

มีความแตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ระหว่างกลุ่มที่อาศัยอยู่ในเขตที่ต่างกัน กลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน กลุ่มที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยต่างกัน กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน และกลุ่มที่มีระดับรายได้ต่างกัน

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอดีต มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันในระดับสูง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในอดีตและปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอดีตและปัจจุบันในระดับต่ำ



อภิปรายผล

1. ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า มีข้อมูลที่น่าสนใจดังนี้คือ ตัวแปรด้านเพศ ศาสนา สถานภาพสมรส สถานภาพครอบครัว จำนวนสมาชิก ภูมิลำเนาเดิม อาชีพเดิม และสถานภาพในหน่วยงานของทั้ง 4 เขตมีความคล้ายคลึงกัน

กล่าวคือ ในแต่ละเขตจะมีสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง เพศชาย และเพศหญิง ใกล้เคียงกัน มีการนับถือศาสนาพุทธ มากกว่าศาสนาอื่น ทางด้านสถานภาพสมรสนั้น ทุก ๆ เขตจะมีผู้สมรสแล้วมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสถานะเป็นผู้อยู่อาศัย ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวของทุก ๆ เขตมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คืออยู่ระหว่าง 4-5 คน ซึ่งนับว่าเป็นครอบครัวขนาดกลาง ทางด้านภูมิลำเนาเดิมของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 เขตนั้น มาจากภาคกลางมากที่สุด โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเดิมอยู่ในภาคเกษตรกรรม และมีสถานภาพในหน่วยงาน คือ เป็นลูกจ้างระดับปฏิบัติการมากที่สุดเหมือนกัน ทั้ง 4 เขต

ตัวแปรที่มีความแตกต่างกันในแต่ละเขตคือ อายุ การศึกษา อาชีพ ปัจจุบัน รายได้ส่วนตัว รายได้รวมของครอบครัว และระยะเวลาในการอยู่อาศัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรด้านอายุนั้น ในแต่ละเขตจะมีอายุเฉลี่ยไม่เท่ากัน คืออำเภอบางบ่อ จะมีอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสูงที่สุดคือ 37 ปี รองลงมาคือ อำเภอบางพลี และกิ่งอำเภอบางเสาธง ซึ่งมีอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเท่ากันคือ 33 ปี ส่วนเขตลาดกระบังนั้น มีอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดคือ 29 ปี

ตัวแปรด้านการศึกษา ในเขตลาดกระบัง จะมีกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาหรืออนุปริญญามากที่สุด เช่นเดียวกับกิ่งอำเภอบางเสาธง ส่วนอำเภอบางพลีมีผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุดและอำเภอบางบ่อมีผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษามากที่สุด

ตัวแปรด้านอาชีพในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างของอำเภอบางบ่อจะมีอาชีพ
ในภาคเกษตรกรรมมากที่สุด ในขณะที่อีก 3 เขตที่เหลือมีอาชีพในภาคอุตสาหกรรม
มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะของประชากรในอำเภอบางบ่อว่ายังคงยึดอาชีพ
เกษตรกรรมอยู่มากกว่าเขตอื่น

ตัวแปรด้านรายได้ส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างของกิ่งอำเภอบางเสาธงจะมี
รายได้อยู่ในระดับ 8,001-14,000 บาทมากที่สุด ในขณะที่อีก 3 เขตที่เหลือ
มีระดับรายได้สูงสุดที่ 5,001-8,000 บาท

ตัวแปรด้านรายได้รวมของครอบครัว เขตลาดกระบังและกิ่งอำเภอ
บางเสาธงจะเหมือนกัน คือระดับรายได้รวมของครอบครัวสูงที่สุดที่ 11,001
-17,000 บาท ส่วนอำเภอบางพลีสูงที่สุดที่ระดับมากกว่า 17,000 บาท และ
อำเภอบางบ่อ สูงที่สุดที่ระดับต่ำกว่า 8,000 บาท

ตัวแปรด้านระยะเวลาในการอยู่อาศัย เขตลาดกระบังและกิ่งอำเภอ
บางเสาธงจะเหมือนกัน คือมีผู้ที่มาอยู่อาศัยไม่เกิน 5 ปี มากที่สุด ส่วนอำเภอ
บางพลี และอำเภอบางบ่อ มีผู้อยู่อาศัยมาตั้งแต่เกิดมากที่สุด

2. จากการศึกษาความแตกต่างของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการ
เมืองระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ของประชากรในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 4 เขต โดย
เปรียบเทียบแต่ละเขตแล้วจะพบว่า กิจกรรมที่มีความแตกต่างกันระหว่างอดีต
กับปัจจุบันนั้น เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือในปัจจุบันจะมีค่าเฉลี่ยของการทำ
กิจกรรมเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากแต่ละเขต
ดังกล่าวแล้ว พบว่าอำเภอบางพลีจะมีจำนวนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นในปัจจุบัน
มากที่สุดคือ 7 กิจกรรม รองลงมาคือเขตลาดกระบังและกิ่งอำเภอบางเสาธง
ซึ่งมีจำนวนกิจกรรมที่ค่าเฉลี่ยสูงขึ้นในปัจจุบันเท่า ๆ กัน คือ 4 กิจกรรม ส่วน
อำเภอบางบ่อนั้นมีจำนวนกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากอดีตน้อยที่สุด คือ 2
กิจกรรม

จากผลการวิจัย จะเห็นได้ว่า ประชากรในหน่วยศึกษาทั้ง 4 เขต มีความตื่นตัวในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น โดยสังเกตได้จากการที่ ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการลงคะแนนเสียงเพิ่มขึ้นจากในอดีต โดยเฉพาะ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ที่มีคะแนนเฉลี่ยในการเข้าร่วมเพิ่มขึ้นทั้ง 4 เขต นับว่าเป็นสิ่งที่ยังบอกได้ว่า ประชากรในหน่วยศึกษานี้เริ่มให้ความสนใจด้านการเมืองมากขึ้น ประชากรเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการไป ใช้สิทธิของตนเองในการเลือกตั้ง อันเนื่องมาจาก การเมืองการปกครอง ระดับท้องถิ่นนั้น เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมากกว่า ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งส่วนใหญ่ เป็นคนในท้องถิ่นที่ประชาชนรู้จักเป็นอย่างดีประชาชนจึงมีความมั่นใจว่า ผู้สมัคร ที่ได้รับการเลือกตั้ง จะทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นได้มากอันเนื่องมาจาก ความผูกพันที่มีกับท้องถิ่นของตนเอง จะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ได้รับการเลือกตั้งซึ่งเป็นคนในท้องถิ่น พยายามที่จะสร้าง และนำสิ่งที่เป็นความเจริญก้าวหน้า เข้ามาสู่ ชุมชนอันเป็นบ้านเกิดของตนเอง และในการบอกกล่าวเรื่องราว ที่เป็นความเดือดร้อนของชาวบ้าน คงจะเป็นไปได้สะดวกกว่าการแจ้งไปยังผู้นำทางการเมืองในระดับชาติ ซึ่งการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นพื้นฐานของการเมืองการปกครองในระดับชาติ

ดังที่ได้มีนักวิชาการทางรัฐศาสตร์หลายท่าน ให้ความสำคัญแก่ การเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นไว้ อาทิเช่น สนธิ บางยี่ขัน และวิทยานภาศิริกุลกิจ ได้กล่าวถึงการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นไว้ว่า รูปแบบการปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นระบบการเมืองอย่างหนึ่งซึ่งแยกย่อย (sub-system) ไปจากการเมืองระบบใหญ่ ซึ่งกระบวนการทางการเมืองในท้องถิ่นจะเป็นตัวนำที่ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นได้เรียนรู้ กระบวนการทางการเมืองที่เกิดขึ้นใกล้ตัวของเขาเองเสียก่อน และปัจจัยดังกล่าว จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเมืองระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ในสิทธิ และหน้าที่ของประชาชนเป็นกลไกในการสนับสนุนรูปแบบการปกครอง

ทั้งนี้เพื่อความชอบธรรมและประโยชน์สุข ของประชาชนที่อยู่ภายใต้ การปกครอง (สนธิ บางยี่ขัน และวิทยา นภาศิริกุลกิจ, 2517:1-5)

นอกจากกิจกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นที่กล่าวมา แล้ว ยังมีกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นกว่าในอดีต 3 ใน 4 เขต กิจกรรมเหล่านั้น ประกอบด้วย การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับชาติ การชักชวนให้ผู้อื่นลง คะแนนเสียงเลือกตั้ง และการฟังอภิปรายหาเสียงของนักการเมือง

กิจกรรมเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กันและมีส่วนในการเพิ่ม คะแนนเฉลี่ยของกันและกัน กล่าวคือ จากการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยกิจกรรมการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น อาจกล่าวได้ว่า ส่วนหนึ่งมีผลมาจากกิจกรรมการชักชวนผู้อื่น ให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และ กิจกรรมการฟังอภิปรายหาเสียงของนักการเมือง ที่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นด้วย เช่นกัน กล่าวคือกิจกรรมการชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเป็น ผลจากการหาเสียงในรูปแบบการใช้ "หัวคะแนน" ของผู้แข่งขันทางการเมือง ซึ่งหัวคะแนนในปัจจุบันไม่ได้ใช้เพียงคำชักชวน หรือบารมีของตนเท่านั้น แต่ยังมี การเสนอปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น เงิน หรือสิ่งของต่างๆ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีการแบ่งย่อยหน้าที่ลงไปสู่หัวคะแนนรายย่อย ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่รู้จักผู้คนมากมาย หรือผู้มีอาชีพที่ต้องพบปะพูดคุยกับผู้อื่นอยู่เกือบตลอดเวลา เช่น ช่างเสริมสวย แม่ค้า หรือเจ้าของตลาด เป็นต้น

นอกจากระบบ "หัวคะแนน" แล้ว กิจกรรมการชักชวนให้ผู้อื่นลง คะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น ส่วนหนึ่งมาจาก การทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ ธรรมดาให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ด้านนี้โดยตรง หรืออาจมาจากการรณรงค์ป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้ง ทั้ง หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน นอกจากนั้นข้อมูลที่มีผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์ ประชาชนในหน่วยศึกษา พบว่าส่วนหนึ่งการชักชวนให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เกิดขึ้นโดย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือข้าราชการในท้องถิ่นนั้น รวมทั้งผู้ที่ได้รับความ เคารพนับถือในชุมชน อาทิเช่น เจ้าอาวาส ผู้อาวุโสในชุมชน เป็นต้น

ส่วนกิจกรรมการฟังอภิปรายหาเสียงของนักการเมืองก็เป็นส่วนหนึ่ง
 ที่มีผลให้ประชาชนตื่นตัวในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเพิ่มขึ้น โดยในการ
 อภิปรายหาเสียงสมัยปัจจุบันมีหลายรูปแบบ แล้วแต่นโยบายของแต่ละพรรค
 โดยเฉพาะการอภิปรายหาเสียงบนเวทีปราศรัย มักจะมีการเรียกร้องความ
 สนใจจากประชาชน เช่น การนำดารานักแสดง นักร้อง หรือดาราทลกมาร่วม
 แสดง สลับการอภิปรายหาเสียง เป็นต้น และจากการที่ประชาชนสนใจมาฟัง
 อภิปรายหาเสียงของพรรคการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีต ไม่ว่าจะ เป็นผลจาก
 สิ่งเร้าใด ๆ ก็ตาม ผลที่ได้ก็คือประชาชนมีความเข้าใจ ในระบบพรรคการเมือง
 มากขึ้น ทำให้ทราบว่า สิ่งที่จะนำไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการ
 ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น คือนโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรคนั่นเอง
 สำหรับกิจกรรมการเป็นกำลังสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มประสานงานกับ
 เจ้าหน้าที่ในชุมชน เป็นกิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากในอดีต 2 ใน 4 เขต
 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในหน่วยศึกษา เริ่มมีความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพ
 ของตนเองที่จะจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมเพื่อเป็นศูนย์กลาง ในการที่จะติดต่อ
 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในชุมชน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะ เป็น
 ประโยชน์ ในการสื่อความเข้าใจด้านต่างๆ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารจากทาง
 ราชการหรือข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และในการประสานงานกัน
 อย่างใกล้ชิดนี้ เป็นโอกาสของประชาชน ในการที่จะถ่ายทอดปัญหาต่างๆ ที่
 เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตให้แก่เจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองได้รับทราบ ในทำนอง
 เดียวกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐก็มีโอกาสรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนในชุมชน
 อีกทั้งยังมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งความคิดเห็น
 อันหลากหลายนี้ สามารถนำมาช่วยกันวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหา
 ร่วมกันได้ นับว่าเป็นกิจกรรมอันก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี ระหว่างประชาชนกับ
 เจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมการเป็นกำลังสำคัญในการจัดตั้งกลุ่ม
 ดังกล่าว มักจะเป็นผู้ที่มีระดับความรู้สูง มีความกระตือรือร้น

จากการศึกษาของ Milbrath และ Goel (1977, pp.15-16) ได้กล่าวถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบนี้ว่า เป็น "ผู้มีบทบาทในชุมชน" (Community Activists) มีลักษณะคล้ายกับ "เจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง" ในหลายๆด้าน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง และมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูงเช่นเดียวกัน แต่ที่แตกต่างกันคือ "ผู้มีบทบาทในชุมชน" จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองหรือการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่า ผู้ที่มีบทบาทในพรรคการเมืองโดยตรง

กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็นกิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ย เพิ่มขึ้นจากในอดีตอย่างเห็นได้ค่อนข้างชัดเจน กลับมาพิจารณาถึงกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นเพียงเขตเดียวบ้าง กิจกรรมที่เพิ่มขึ้นเพียงเขตเดียวคือการเป็นกำลังสำคัญในการตรวจสอบการทำงานของข้าราชการที่ประพฤติมิชอบและการโทรศัพท์แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในรายการวิทยุและโทรทัศน์ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในหน่วยศึกษา ถึงแม้จะมีความตื่นตัวในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเพิ่มขึ้น แต่ในกิจกรรมที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะในด้านลบนั้น ยังไม่เพิ่มขึ้นมากนัก เนื่องมาจากประชาชน ยังมีความคิดเดิมที่เชื่อกันมาแต่โบราณว่า ข้าราชการเปรียบเสมือน "เจ้านาย" เป็นผู้มีอำนาจบารมี ที่ต้องยำเกรงซึ่งความคิดเหล่านี้ เกิดขึ้นจากการที่ระบบราชการ ได้ฝังรากลึกในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน เนื่องจากในสมัยก่อน ประเทศไทยมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช บรรดาขุนนางหรือข้าราชการทั้งหลาย มีอำนาจเหนือประชาชนอย่างมาก หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพ.ศ. 2475 แล้ว แม้ว่าพระมหากษัตริย์จะหมดอำนาจไป แต่ข้าราชการยังคงมีอำนาจอยู่และกลายเป็นกลุ่มที่มีอำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริง ปัจจุบันอิทธิพลของข้าราชการเริ่มลดน้อยลง แต่ประชาชนทั่วไป ก็ยังคงมีความเคารพยำเกรงในตัวข้าราชการสิ่งใดที่เป็นความผิดของข้าราชการ ประชาชนก็ยังคงไม่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย เพราะเกรงกลัวอิทธิพลที่แฝงอยู่ในเครื่องแบบนั้น

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิต บุญบงการ เรื่อง "นิสิต นักศึกษา กับการพัฒนาทางการเมืองไทย" ที่กล่าวถึงการที่คนไทยเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย ที่มีการยอมรับในอำนาจนิยม ยอมรับในบทบาท และอำนาจของข้าราชการ (สุจิต บุญบงการ, 2514, หน้า 11-31)

สำหรับการโทรศัพท์แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในรายการวิทยุหรือโทรทัศน์นั้น แม้จะทำให้มองเห็นภาพของการเปิดกว้างทางการแสดงความคิดเห็นในสื่อต่างๆ แต่ถ้าได้ติดตามรายการประเภทนี้อย่างต่อเนื่องแล้ว จะพบว่า ผู้ที่โทรศัพท์แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ไปในรายการวิทยุและโทรทัศน์นั้น มักจะเป็นคนกลุ่มเดิม ซึ่งเป็นคนส่วนน้อย ทำให้ไม่เกิดความหลากหลายทางความคิด

นอกจากนั้น ในบางครั้งถ้าไม่มีการควบคุมสถานการณ์อย่างรอบคอบจากผู้จัดแล้ว อาจเกิดปัญหาจากการใช้รายการแสดงความคิดเห็นที่เป็นส่วนตัวมากเกินไป และจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ประชาชนในหน่วยศึกษา พบว่าประชาชนส่วนใหญ่คิดว่า ผู้ที่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนในรายการวิทยุและโทรทัศน์เหล่านั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้สูง เพราะต้องรู้เรื่องราวอันเป็นข้อมูลที่จะนำไปพูดอย่างถูกต้อง ประชาชนในหน่วยศึกษา ไม่ได้ให้ความสนใจกับกิจกรรมนี้มากนัก เนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการหาหากิน ไม่มีเวลาว่างพอที่จะทำกิจกรรมนี้ได้

นอกจากกิจกรรมที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีบางกิจกรรม ที่คะแนนเฉลี่ยไม่เพิ่มขึ้นจากอดีตในทุกเขต กิจกรรมเหล่านั้นคือ การเป็นผู้อภิปรายปัญหาทางการเมือง การเขียนบทความแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ไปลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ การส่งข่าวสนับสนุนหรือประท้วงผู้นำทางการเมือง และการเดินขบวนประท้วงกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมหรือริเริ่มกฎหมายใหม่

การหัดคะแนนเฉลี่ย ของกิจกรรมเหล่านี้ ไม่เพิ่มขึ้นเลยในทุกเขตนั้น อาจกล่าวได้ว่า เป็นเพราะ ผู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ จะต้องเป็นผู้ที่มีความสนใจในเรื่องการเมืองสูง และควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ โดยเฉพาะด้านกฎหมาย จึงจะสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ควรมีการแก้ไขกฎหมายในข้อใดอีกทั้ง การที่จะสามารถเขียนบทความหรือจดหมายแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างมีเหตุผล และสละสลวยนั้น ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเพียงพอ ซึ่งจากพื้นฐานด้านความรู้ของประชาชนในหน่วยศึกษานั้น อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างระดับปฏิบัติการ สถานะเช่นนี้ไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านั้นได้ เพราะสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก คือการทำงานหาเงินเพื่อตนเองและสมาชิกของครอบครัว อาจจะมีการพูดคุยถึงประเด็นความไม่เป็นธรรมบ้างในวงสนทนา แต่ก็ เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นในหมู่เพื่อนฝูงหรือคนรู้จัก ไม่ได้มีการแสดงออกอย่างเด่นชัดจนถึงขั้นเดินขบวนประท้วงดังกล่าว

สำหรับกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชากรในพื้นที่เป้าหมายทั้ง 4 เขต เมื่อนำมาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างอดีตกับปัจจุบันแล้ว พบว่ากิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในทุกเขตคือ การหัดขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ และการอบรมบุตรหลานให้เห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนเริ่มให้ความสนใจในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากพฤติกรรมส่วนตัว ที่ต้องทำเป็นประจำคือการหัดขยะ และการอบรมบุตรหลานให้มีความใส่ใจที่จะรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งนับว่าเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมที่จะรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเริ่มจากครอบครัวที่เป็นฐานสำคัญ เพราะใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด

กิจกรรมที่เพิ่มขึ้น 3 ใน 4 เขตคือ การกรองเศษอาหารก่อนทิ้งลง
 ท่อน้ำและการเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการรักษาสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่า
 ประชาชนในหน่วยศึกษามีจิตสำนึก ในการที่จะไม่กระทำในสิ่งที่จะเกิดความ
 เดือดร้อนแก่ส่วนรวม ความมั่งงายในการทิ้งขยะประเภทเศษอาหารบดลงไป
 ในท่อน้ำทิ้ง ทำให้ท่อน้ำเกิดการอุดตัน มีผลทำให้การระบายน้ำเป็นไปได้อย่าง
 ล้าบาก อาจเกิดน้ำท่วมเวลาฝนตก ก่อให้เกิดความเดือดร้อนไม่เฉพาะแก่
 ตนเอง แต่มีผลต่อส่วนรวมด้วย อาจเป็นไปได้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาประชาชน
 ได้ประสบกับปัญหาดังกล่าวมาแล้ว จึงหันมาใส่ใจในการระวังไม่ให้ปัญหานั้น
 เกิดขึ้นอีก ซึ่งการที่จะป้องกันปัญหาดังกล่าวเกิดจากสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นต้อง
 ร่วมมือกันทุกฝ่ายจึงจะเห็นผล การที่ประชาชนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
 อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนเริ่มตระหนักถึง
 ความจำเป็นในการที่จะต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านั้น มิใช่
 เพียงแต่รอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมาจัดการดูแล

นอกจากกิจกรรมที่กล่าวมาแล้วนั้น กิจกรรมที่เหลือเกือบทั้งหมดเป็น
 กิจกรรมที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2 ใน 4 เขต คือ การใช้วัสดุย่อยสลายง่าย
 แทนวัสดุที่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม การแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง การติดตั้งอุปกรณ์
 บำบัดน้ำเสีย การแนะนำเพื่อนบ้านให้ทิ้งขยะในที่อันควร การสอดส่องดูแล
 โรงงานและบ้านเรือนไม่ให้ปล่อยของเสียออกสู่ภายนอก และการเข้าร่วม
 อภิปรายรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้เมื่อวิเคราะห์
 โดยรวม ผู้วิจัยเห็นว่าเกิดจาก การรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อม ที่ปรากฏในสื่อ
 ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ ฯลฯ เพราะสื่อต่างๆ
 เหล่านี้ เป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้ประชาชนมีความรู้และเข้าใจ ในสถานการณ์ด้าน
 สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ที่สามารถถ่ายทอดให้เห็นทั้งภาพ
 และได้ยินทั้งเสียง ตัวอย่างของผู้ที่ต้องทนทุกข์ทรมานด้วยโรคอันเป็นผลจาก
 สิ่งแวดล้อมเป็นพิษเป็นจุดที่สามารถสร้างความตื่นตัวในการที่จะเข้าร่วมมีส่วน
 ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนได้เป็นอย่างดี

จากผลการศึกษา เป็นที่น่าพอใจที่ ทุกกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต ส่วนกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุดคือ เพิ่มขึ้นเพียงเขตเดียว ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมทั้งให้เงินสนับสนุนโครงการรักษาสิ่งแวดล้อม อาจกล่าวได้ว่า สาเหตุมาจากฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในหน่วยศึกษา ไม่เชื่ออำนาจให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีระดับรายได้ค่อนข้างต่ำ สำหรับเขตบางพลี ที่กิจกรรมนี้เพิ่มขึ้น อาจเนื่องจากการสนับสนุนของเจ้าของกิจการโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีจำนวนมาก การสนับสนุนด้านการเงินแก่โครงการรักษาสิ่งแวดล้อมของเจ้าของกิจการเหล่านี้ ส่วนหนึ่งมาจากความต้องการที่จะสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่โรงงานของตนในด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม

เป็นที่น่าสนใจที่ เขตที่มีการเพิ่มขึ้นของกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากและใกล้เคียงกัน คืออำเภอบางพลี และกิ่งอำเภอบางเสาธง ซึ่งจากการสำรวจพื้นที่และสัมภาษณ์ประชาชนในเขตนี้ พบว่า ทั้ง 2 เขตนี้มีความคล้ายคลึงกันมาก ทั้งสภาพทั่วไปของพื้นที่ และสถานะทั่วไปของประชาชน กล่าวคือในอดีตนั้น กิ่งอำเภอบางเสาธง เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของอำเภอบางพลี เพิ่งจะมีการแยกออกมาจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 ที่ผ่านมา ประชาชนในพื้นที่ทั้ง 2 เขตดังกล่าว ส่วนใหญ่มีอาชีพอยู่ในภาคอุตสาหกรรม จะมีบางส่วน ที่ยังคงประกอบอาชีพ ในภาคเกษตรกรรม อยู่บ้าง ก็เป็นผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนขึ้นไปที่มีมักจะเป็นคนในท้องถิ่นนั้นมาแต่เดิม

3. จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อศึกษาความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างอดีตกับปัจจุบัน และความแตกต่างภายในกลุ่มของตัวแปรอิสระต่างๆที่กล่าวมานั้นพบว่า ถึงแม้ประชาชนในหน่วยศึกษาจะมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้นจากในอดีต แต่ระดับของการมีส่วนร่วมยังคงอยู่ในระดับเดิม คือทางด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับต่ำ และด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การไม่เพิ่มขึ้นของระดับการมีส่วนร่วมทั้งด้านการเมืองและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น เป็นเพราะพื้นฐานของประชาชนในหน่วยศึกษานี้ ส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่มีสถานะทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างต่ำ ความสนใจส่วนใหญ่จะอยู่กับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปากและท้องของตนเอง ประกอบกับประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องทั้งสอง โดยเฉพาะทางด้านการเมือง

นอกจากนั้นประชาชนเห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องของคนในกลุ่มผู้นำของประเทศเท่านั้น ไม่ได้คิดว่าตนเอง ในฐานะพลเมืองของประเทศคนหนึ่ง จะสามารถเข้าร่วมกำหนดทิศทาง การทำงานของผู้บริหารประเทศได้

4. การวิเคราะห์ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกตามตัวแปรอิสระ ปรากฏผลดังนี้

เพศ -

ผลการศึกษาปรากฏว่า ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เนื่องจากเพศชายนั้น ได้ชื่อว่าเป็นหัวหน้าครอบครัว พื้นฐานสังคมไทยแต่เดิมเพศชายจะเบียดำรงงานหารายได้เลี้ยงครอบครัว แต่เพศหญิงนั้น มีหน้าที่เป็นแม่บ้าน โอกาสในการพบปะพูดคุยกับผู้อื่นจึงมีน้อยกว่าเพศชาย นอกจากนี้เพศชายยังมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นค่านิยมแต่โบราณ แม้ในปัจจุบันบทบาทของเพศหญิงจะมีมากขึ้น แต่ในด้านความสนใจทางการเมือง เพศชายก็ยังคงมีมากกว่าเพศหญิง

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน (Nie, Verba and Kim, 1974, pp. 319-340., Goel, 1975, pp. 333-346 เป็นต้น) ที่พบว่าเพศชายมักมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง สิ่งที่ทำให้อัตราการเข้าร่วมมีส่วนร่วมของเพศชายต่างจากเพศหญิง คือความสำคัญในประสิทธิภาพทางการเมือง โดยความแตกต่างนั้นจะลดน้อยลง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่เกิดขึ้น เพศหญิงมีความรู้มากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการออกไปทำงานนอกบ้าน มากขึ้น

เขตที่อยู่อาศัย

จากการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างทางด้าน การมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตที่ต่างกัน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน อาจเนื่องมาจาก พื้นที่เป้าหมายทั้ง 4 เขตนั้น เป็นเขตที่เชื่อมต่อกัน ลักษณะของประชากรคล้ายคลึงกัน โอกาสในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลด้านการเมืองมีเท่าๆกัน โดยสื่อประเภทต่างๆสามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกบ้าน ไม่ว่าจะ เป็นโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ ฯลฯ

ส่วนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น มีความแตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีเขตที่อยู่อาศัยต่างกัน ในปัจจุบัน แต่ในอดีตนั้น ไม่แตกต่างกัน โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอบางพลีจะมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันสูงที่สุด รองลงมาคือ กิ่งอำเภอบางเสาธง และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปรากฏว่า มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอบางพลี กับกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอบางบ่อ

ผลการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นความคล้ายคลึงกัน ของอำเภอ บางพลีและกิ่งอำเภอบางเสาธง ที่มีสถานประกอบการประเภทโรงงาน อุตสาหกรรมอยู่มาก จึงทำให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในสองพื้นที่นี้ มีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูง เนื่องจากโรงงานอุตสาหกรรมได้ชื่อว่า เป็นสาเหตุ ของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ หลายๆฝ่ายกำลังจับตามองผลเสียอันเกิดจาก โรงงานเหล่านั้น ทางโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่ง ซึ่งต้องจัดให้มีการรณรงค์ รักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนหนึ่งเพื่อเป้าหมายในการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง แต่อีกส่วนหนึ่ง เป็นความต้องการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่โรงงานของตน ในด้าน การให้ความร่วมมือในการรักษาสิ่งแวดล้อม

สำหรับความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ ในเขตบางพลี กับกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตบางบ่อ นั้น อาจเนื่องมาจาก ประชากรในเขตอำเภอบางบ่อเป็นจำนวนมาก ยังคงมีอาชีพเป็นเกษตรกรและ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนเป็นแบบกระจายตัว คือแต่ละหลังคาเรือนมีระยะห่าง จากกัน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตร ซึ่งมีความกว้างขวางมากกว่า การอยู่กันอย่างแออัด ดังเช่นในเขตอุตสาหกรรมของอำเภอบางพลี การอาศัย อยู่อย่างใกล้ชิดกันเช่นนี้ ทำให้มีการพบปะพูดคุยกันในเรื่องต่างๆ รวมทั้งมีการ บอกกล่าวกันถึงข่าวสารข้อมูลที่ได้รับมาจากที่ต่างๆ ซึ่งรวมถึงข่าวสารข้อมูล เกี่ยวกับเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วย การรับทราบปัญหาสิ่งแวดล้อม ทำให้ได้ ทราบถึงอันตราย พิษภัยที่จะได้รับจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ

จากการรับทราบสภาวะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมดังกล่าว จึงมีการร่วม มือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพคงเดิมและ ไม่เป็นอันตรายต่อตนเองและส่วนรวม

อาชีพ

จากผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอาชีพ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในอดีตและปัจจุบัน กล่าวคือในอดีตนั้น ประชากรที่มีอาชีพในภาคบริการ มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุด รองลงมาคือข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้มีอาชีพในภาคพาณิชย์กรรม ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่มีอาชีพในภาคอุตสาหกรรม กับกลุ่มที่มีอาชีพในภาคบริการ และราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนในปัจจุบันนั้นประชากรที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุดคือ ผู้ที่มีอาชีพอยู่ในภาคราชการหรือรัฐวิสาหกิจ รองลงมาคือผู้ที่อยู่ในภาคพาณิชย์กรรม ภาคบริการ ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ แต่จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่าไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่ามีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอาชีพ

สิ่งที่น่าสนใจเกิดคือ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ประชากรกลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด คือประชากรที่มีอาชีพอยู่ในภาคอุตสาหกรรม นอกจากนั้นยังเป็นกลุ่มที่มีความแตกต่าง กับกลุ่มที่มีอาชีพรับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจอีกด้วย ซึ่งสาเหตุนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชากรในภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อพยพเข้ามาจากต่างจังหวัด จึงไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตที่ตนทำงาน การเดินทางกลับต่างจังหวัดเพื่อลงคะแนนเสียง เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายอีกทั้งยังเสียเวลาอีกด้วย นอกจากนี้ ในบางโรงงาน ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าของกิจการ ในการอนุญาตให้คนงานกลับบ้านเพื่อลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในกรณีที่ต้องเร่งทำงานเพื่อผลิตสินค้าให้ทัน

นอกเหนือจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแล้ว ประชากรกลุ่มนี้ยังไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆอีกด้วย เพราะถือว่าตนเองไม่ใช่คนในท้องถิ่นนั้น ไม่มีทะเบียนบ้านอยู่ในท้องถิ่น การเข้าร่วมกิจกรรมใดๆ จึงไม่ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะตนเองไม่มีสิทธิใดๆ

สำหรับทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรที่มีอาชีพต่างกัน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน กล่าวคือในอดีต กลุ่มประชากรที่มีอาชีพในภาคพาณิชย์กรรมจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มที่มีอาชีพในภาคบริการ กลุ่มที่มีอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม ตามลำดับ และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่มีอาชีพในภาคเกษตรกรรม กับกลุ่มที่มีอาชีพในภาคพาณิชย์กรรม และกลุ่มที่รับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่มีอาชีพในภาคอุตสาหกรรม กับกลุ่มที่มีอาชีพในภาคพาณิชย์กรรม และกลุ่มที่รับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ อีกด้วย ส่วนในปัจจุบันนั้น กลุ่มประชากรที่มีอาชีพรับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่มีอาชีพในภาคพาณิชย์กรรม ภาคบริการ ภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ

และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่า มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่มีอาชีพในภาคอุตสาหกรรม กับกลุ่มที่รับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีอาชีพรับราชการ หรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจนั้น มีการรับข้อมูลข่าวสารมากกว่า และในหน่วยงานก็มีการรณรงค์ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมกันมาก มีการพบปะพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ที่มาติดต่องาน ทำให้มีหูตากว้างไกล ในห้วงนี้เองเดียวกันผู้ที่มีอาชีพในภาคพาณิชย์กรรม มีการติดต่อ พบปะกับผู้คนมากมาย มีการสนทนาในเรื่องต่างๆ ข่าวสารข้อมูลที่ได้ จะเป็นลักษณะ บอกกล่าวกันมาปากต่อปาก

จากการที่ได้ติดต่อสมาคมกับผู้อื่น ทำให้ได้รับทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย มีผลให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ในขณะที่ประชากรกลุ่มที่มีอาชีพในภาคอุตสาหกรรมนั้น ในแต่ละวันจะพบปะแต่เพื่อนร่วมงานที่อยู่โรงงานเดียวกัน ระดับความรู้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีระดับการศึกษาไม่สูงมาก โอกาสที่จะได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลกลุ่มอื่นมีน้อย เนื่องจากต้องทำงาน ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ มีเท่ากับเพื่อนร่วมงานคนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานราชการ จะมีไม่มาก อาจมีสาเหตุมาจากการที่โรงงานอุตสาหกรรมบางแห่ง มีขบวนการผลิตที่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม แก่คนงานในโรงงาน ย่อมมีผลเสียต่อโรงงานมากกว่าผลดี จึงไม่มีการให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่คนงาน ทำให้คนงานไม่เห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร ในทำนองเดียวกับ ผู้ที่มีอาชีพในภาคเกษตรกรรม ที่มีการตั้งบ้านเรือนกันในลักษณะกระเจาตั้งได้กล่าวมาแล้วในตัวแปรด้านเขตที่อยู่อาศัย ทำให้มีการติดต่อพูดคุยกับเพื่อนบ้านไม่มากนัก และส่วนใหญ่ประชากรที่มีอาชีพในภาคเกษตรกรรม จะเป็นผู้มีความรู้ต่ำ จึงขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงไม่เห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระยะเวลาในการอยู่อาศัย

จากการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ระหว่างประชากรที่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยต่างกัน ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอดีตด้วย แต่มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน กล่าวคือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาเป็นระยะเวลานาน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่า โดยเฉพาะผู้ที่อยู่มาตั้งแต่เกิดนั้น จะมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง

ความรู้สึกรักและผูกพันกับท้องถิ่นดังกล่าว สามารถสร้างจิตสำนึกในการที่จะทำสิ่งใดๆก็ตามเพื่อรักษาชุมชน อันเปรียบเสมือนบ้านของตนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีงาม และไม่ยอมให้เกิดปัญหา ไม่ว่าจะ เป็นด้านใดๆก็ตาม หรือแม้จะเกิดปัญหานั้น ก็พร้อมที่จะร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหาเหล่านั้นเพื่อท้องถิ่นที่ถือเป็นบ้านพ่อแม่เมืองแม่ให้ลุกล้างไปได้ด้วยดี

อายุ

ผลของการศึกษาปรากฏว่า มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอายุในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอดีต และปัจจุบันรวมทั้งการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอดีตและปัจจุบันด้วย ประชากรกลุ่มที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในอดีต และปัจจุบัน และมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในอดีตและปัจจุบันมากกว่าคือกลุ่มที่มีอายุอยู่ในวัยกลางคนขึ้นไป และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ทั้งในอดีตและปัจจุบัน มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปี กับกลุ่มที่มีอายุ 37-46 ปี และกลุ่มที่มีอายุ 46 ปี ขึ้นไป ซึ่งการผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nie และ Verba (1972, p.90) ที่พบว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง จะเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตามอายุจนกระทั่งถึงจุดสูงสุดในวัยกลางคน ต่อจากนั้นจะค่อยๆลดลงตามอายุที่มากขึ้น ในกรณีของประเทศไทย จากการศึกษาวิจัยของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช ในด้านตัวแปร อายุ ได้สรุปว่า ผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนคืออายุ 40-50 ปี จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงที่สุด (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2521:105)

สำหรับด้านสิ่งแวดล้อมนั้น มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่มีอายุ 46ปีขึ้นไป กับกลุ่มอื่นๆ กล่าวคือในอดีต กลุ่มที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในสมัยก่อนลักษณะครอบครัวของไทย ยังเป็นครอบครัวขยาย คือญาติพี่น้องจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ญาติผู้ใหญ่เมื่อมีอายุมากขึ้น ก็จะมอบให้ลูกๆหลานๆช่วยกันแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบในครอบครัวแทน

เมื่อมีลูกหลานมาช่วยแบ่งเบาภาระในครอบครัวแล้ว ผู้สูงอายุก็มักจะหันหน้าเข้าวัด ฟังเทศน์ ก่อศล จึงเป็นการลดบทบาทของผู้สูงอายุในการเป็นผู้นำครอบครัวลง ดังนั้น การตัดสินใจกระทำสิ่งใดๆ จึงเป็นหน้าที่ของลูกหลานรุ่นใหม่ ซึ่งรวมทั้งการตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย อาทิ การติดตั้งอุปกรณ์บำบัดน้ำเสีย หรือการสนับสนุนการเงินแก่โครงการรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

สำหรับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่มีอายุต่างกัน เนื่องจากในปัจจุบัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญที่ ทุกคนทราบดีว่า มีผลกระทบต่อตนเองเพียงใด อันเนื่องมาจากมีการรณรงค์ทางสื่อมวลชนแขนงต่างๆ อย่างแพร่หลาย ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่างๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่สามารถทำให้ทุกคนให้ความสำคัญแก่การรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่อยู่ในวัยใดก็ตาม

การศึกษา

ผลการศึกษาบรากว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาต่างกันในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะ เป็นอดีตหรือปัจจุบัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ ขัดแย้งกับนักวิชาการท่านอื่น ที่เคยทำการศึกษาไว้ อาทิ Milbrath และ Goel (1977, pp. 86.) พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้มีการศึกษาน้อยกว่า เหตุที่การศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลอย่างเข้มข้นนั้น ทั้งสองกล่าวว่า เป็นเพราะระดับการศึกษาของบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติทางด้านบุคลิกภาพทางสังคม และจิตวิทยาของบุคคลด้วย กล่าวคือบุคคลซึ่งมีการศึกษาสูงมีรายได้สูงกว่า ได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่า มีอาชีพที่มีสถานะสูงกว่า ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐบาลและการเมืองมากกว่า และรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมากกว่าด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าผลการวิจัยของบุคคลทั้งสอง อาจนำมาใช้กับการเมืองในประเทศไทยได้ยาก

ที่กล่าวเช่นนั้น เพราะสำหรับประเทศไทยแล้ว ระดับการศึกษาของบุคคล ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติทางด้านบุคลิกภาพทางสังคมและจิตวิทยาของบุคคล เหมือนเช่นประเทศตะวันตก กล่าวคือ ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า จะมีรายได้ หรือสถานะที่สูงกว่า รวมทั้งการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน หรือข่าวสารเกี่ยวกับรัฐบาลและการเมืองก็ไม่จำเป็นว่าผู้มีการศึกษาจะมีโอกาสในการรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ ได้มากกว่า

โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นหน่วยศึกษาในครั้งนี้ เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนว่า ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันเพียงใด โอกาสในการรับข่าวสารข้อมูลจากสื่อประเภทต่างๆ ไม่แตกต่างกันเลย และในด้านความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ก็ไม่สามารถกล่าวได้อีกเช่นกันว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองสูงกว่าผู้มีการศึกษาต่ำกว่า เพราะระบบการเมืองในประเทศไทยนั้น ยังขาดความมั่นคงและไม่แน่นอน ยังมีปัจจัยหลายประการ ที่เป็นเหตุให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างสมบูรณ์ อาทิสาเหตุจากวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย ที่ไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง คือประชาชนยังเห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องของคนที่มีเงิน และมีอำนาจ ในบางคนคิดว่า เรื่องการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ จนกลายเป็นเรื่องสกปรก นอกจากนั้นประชาชนส่วนใหญ่ เกิดความเบื่อหน่ายต่อระบบการเมือง ที่ไม่ว่าจะเป็นบุคคลกลุ่มใดเข้ามาบริหารประเทศ ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาหลักๆ ของประเทศได้ เช่นปัญหาการกระจายรายได้ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาปากท้องของประชาชน และพฤติกรรมของนักการเมืองที่เด่นชัด คือต่างฝ่ายต่างต้องการอำนาจในการจัดตั้งรัฐบาล จะโดยความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการที่จะรับใช้บ้านเมืองหรือไม่ก็ตาม ภาพที่ออกมาสู่สายตาประชาชน คือการทะเลาะเบาะแว้ง สาดโคลนเข้าใส่กันตรงจุดนี้ เป็นเหตุให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย และไม่ให้ความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมเท่าที่ควร จะมีก็เพียง "ความนิ่งเฉยทางการเมือง" ที่เกิดขึ้นในประชาชนทุกระดับ ไม่ว่าจะมีการศึกษาสูงหรือไม่ เพียงไร

สำหรับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งในอดีตและปัจจุบัน พบว่ามีความแตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า จะมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ในอดีตนั้น ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่ามีความแตกต่างกัน แต่ในปัจจุบัน พบว่า มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับอนุบาลหรืออาชีวศึกษา และกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า นอกจากนั้น ยังมีความแตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาระดับอนุบาลหรืออาชีวศึกษา กับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การศึกษานั้น เป็นสิ่งที่ทำให้คนเราเข้าใจในสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมว่าอยู่ในขั้นที่วิกฤตเพียงใด การศึกษาจะทำให้ทราบถึงอันตรายจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ ซึ่งในส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า หรือผลร้ายที่จะสะสมไว้ในร่างกายจนเป็นอันตรายถึงชีวิตในที่สุด ชาวบ้านที่มีการศึกษาต่ำ อาจทราบแต่เพียงผิวเผินว่า สิ่งแวดล้อมในบ้านเรากำลังเป็นพิษ แต่ก็ไม่ได้มีโอกาสรับทราบถึงความร้ายแรงอันจะเกิดตามมาภายหลัง ได้ละเอียดและลึกซึ้งเท่ากับผู้มีการศึกษาสูงกว่า

รายได้

ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่างกัน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ประชากรในพื้นที่นี้ มีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำเป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของผู้มีรายต่ำกว่า 8,000 บาทมีจำนวนมากถึงร้อยละ 66.6 ส่วนผู้ที่มีรายได้สูงกว่า 14,000 บาท มีเพียงร้อยละ 14 เท่านั้น

ส่วนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอดีตนั้นพบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่างกัน แต่แตกต่างกันในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน กล่าวคือในปัจจุบัน กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 14,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ 8,001-14,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ 5,001-8,000 บาท ตามลำดับ และจากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า มีความแตกต่าง ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท กับกลุ่มที่มีรายได้ 5,001-8,000 บาท

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนในหน่วยศึกษา ว่าควรต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชุมชน ต้องเข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอันจะเกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะ มลพิษ หรือปัญหาอันเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีอยู่มากมายในพื้นที่

เป็นที่น่าสังเกตว่า ประชากรกลุ่มที่มีรายได้น้อยที่สุด กลับเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีรายได้น้อยส่วนใหญ่จะมีอาชีพในภาคเกษตรกรรม ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่มานานมาก จึงมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตนเอง เป็นผลให้มีการร่วมมือร่วมใจกัน ทำชุมชนที่เปรียบเสมือนเป็นบ้านของตนเองให้สะอาด น่าอยู่

สำหรับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท กับกลุ่มที่มีรายได้ 5,001-8,000 บาท นั้น อาจเนื่องจาก กลุ่มที่มีรายได้ 5,001-8,000บาท ส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรม ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ความรู้สึก รักและผูกพันกับท้องถิ่นจึงมีน้อย มีผลทำให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นต่ำกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาตั้งแต่เกิด จึงมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นอันเป็นบ้านเกิดมากกว่า

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ปรากฏว่า

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรในพื้นที่เป้าหมาย มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับที่ต่ำมาก เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นไม่ได้เป็นสิ่งที่คล้ายคลึงกันจนสามารถเชื่อมโยงทางความคิดถึงกันได้

ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอดีตกับปัจจุบัน และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอดีตกับปัจจุบันนั้น มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอดีต มีแนวโน้มสูงที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า แม้ประชากรในเขตรอบนอกของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จะมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ระดับของการมีส่วนร่วมนั้นก็ยังคงอยู่ในระดับต่ำ ทั้งๆที่พื้นที่เป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้จะมีลักษณะของความเป็นชุมชนเมืองค่อนข้างสูง อันเนื่องจากเป็นเขตรอยต่อเชื่อมของกรุงเทพมหานคร อันเป็นเมืองหลวงของประเทศ จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการกระตุ้นจากปัจจัยในด้านต่างๆ เพื่อความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะแนวคิด ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ไขปัญหาด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ดังนี้

1. หน่วยงานด้านการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีเครือข่ายงานด้านการประชาสัมพันธ์ทั่วประเทศ ควรจัดให้มีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมมีบทบาททางการเมืองในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้มากขึ้น ซึ่งการรณรงค์นั้น ต้องทำอย่างต่อเนื่อง โดยการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องของประชาธิปไตย ที่ถูกต้อง พยายามทำให้ประชาชนเห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับทุกคน ไม่ใช่เป็นเรื่องสกปรก เสวร้ายหรือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว รวมทั้งการให้ข่าวสารด้านการเมืองแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อประชาชนจะได้มีความเข้าใจและรับทราบถึงสิทธิของตนเอง และเข้าใจระบบการเมืองอย่างถูกต้อง
2. ท้องอำเภอ ควรจัดให้มีการคัดเลือกตัวแทนของชุมชน เช่น ตัวแทนจากโรงงาน อุตสาหกรรมแต่ละแห่ง ตัวแทนจากสมาคมหรือชมรมต่างๆ ตัวแทนจากหมู่บ้าน ฯลฯ และจัดให้มีการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง และให้ข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองแก่ตัวแทนเหล่านั้น เพื่อนำไปเผยแพร่แก่สมาชิกในกลุ่มของตนเอง
3. กระทรวงศึกษาธิการ ควรบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับระบบการเมือง การปกครองของประเทศ ลงในหลักสูตร โดยเริ่มตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นการปลูกฝังความเข้าใจในระบบการเมือง เพื่อเป็นการสร้างความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่เนิ่นๆ

ด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ได้กลายเป็นวิกฤตการณ์ที่น่ากลัว เพราะผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ อาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ ไม่ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมจะเกิดขึ้นจากสิ่งใดก็ตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ คงไม่สามารถ ลุ่่วง ไปได้โดยบุคคลเพียงกลุ่มเดียว แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือแม้กระทั่งชาวบ้านทั่วไป เพราะทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น

จากผลการวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนวความคิด ในการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหาล้างแฉดล้อมในพื้นที่ที่เป็นหน่วยศึกษา ดังนี้

1. กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม ควรร่วมมือกับทางจังหวัด
ติดตามตรวจสอบ เพื่าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการทำการตรวจสอบ
โรงงานอุตสาหกรรม และกิจการที่ปล่อยควันพิษ สารพิษ หรือฝุ่นละอองเข้าสู่
บรรยากาศ ซึ่งการตรวจสอบนั้น ต้องกระทำอย่างซื่อตรง ไม่เห็นประโยชน์
ส่วนตนเป็นที่ตั้ง
2. กรมโยธาธิการ ควรต้องจัดทำแผน ป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม
อันเกิดจากการหลุดตัวของแผ่นดิน และควรมีการจัดการเรื่องน้ำเสีย
และขยะมูลฝอยในชุมชน
3. กรมควบคุมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรจัดให้มีการรณรงค์รักษา
สิ่งแวดล้อม ทางสื่อที่เป็นที่นิยม เช่นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ โดย
กระทำอย่างต่อเนื่อง
4. กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดให้มีเนื้อหาวิชาด้านสิ่งแวดล้อม
บรรจุลงในวิชาวิทยาศาสตร์ หรือวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพื่อเป็น
การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกในการที่
จะรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้คงไว้ โดยไม่ก่อให้เกิดเป็นอันตราย
5. ทางจังหวัด ควรจัดให้มีหน่วยงานและบุคลากร ที่จะให้ความรู้
และข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม แก่ประชาชนในชุมชน รวมทั้งทำหน้าที่สอดส่องดูแล
ไม่ให้เกิดการกระทำอันเป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม
6. รัฐบาลควรสนับสนุนให้ ประชาชน ร่วมตัวกัน เพื่อวางแผนและ
กำหนดมาตรการ ในการจัดการกับปัญหาล้างแฉดล้อม ภายในชุมชนของตนเอง
ทั้งนี้ รัฐบาลควรสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการจัดการนั้นด้วย